

проблемами політики, економіки та особистими питаннями. Сучасні вітчизняні кіновиробники знаходяться в активному творчому пошуку глядацького успіху. Масове кіно — це атракціон, що повинен приносити задоволення, гарний настрій і касові збори. Відчувається тенденція переорієнтації на взаємодію між виробником і потенційною аудиторією. Але комедія може бути не тільки дотепною, а й тонкою сентиментальною історією, як, наприклад, «Мої думки тихі». Після перегляду такої легкої та одночасно сумної історії, де перемішані сміх та сльози, виникає бажання подумати про досить поважні одвічні теми.

У сучасному соціокультурному просторі комедія — це затребуваний жанр. Разом з тим, питання особливостей створення улюбленого жанру українських глядачів, його творчий і комерційний потенціал у широкому вітчизняному прокаті залишаються актуальними й досі недостатньо дослідженими.

О. О. Косачова

ФІЛЬМ-БІОГРАФІЯ НА РУБЕЖІ ХХ І ХХІ СТ.

Сучасна культура акумулює всі проблеми людства: хитку геополітичну систему, міжнаціональні конфлікти, екологічні проблеми та несподівані віруси. Формування метамодернізму в культурі і мистецтві свідчить про готовність суспільства до змін, надію на сприятливе вирішення наявних проблем, відмову від песимізму і приреченості постмодернізму.

Сучасні науковці відзначають кілька дуальних властивостей постмодернізму і метамодернізму: «безвихідь і надія», «деконструкція і відродження», «нігілізм і дитяча простодушність», «меланхолія і романтизм». Подібні відмінності характерні для різних видів мистецтва, зокрема кінематографу. З'являється все більше фільмів, що відволікають глядача від реальних проблем сьогодення, пропонуючи натомість атмосферу утопії. Окремий інтерес представляють фільми, що претендують на збереження історичної першооснови, зокрема — біографічні кінотвори, покликані розкривати систему цінностей відомих особистостей.

Розглянемо 2 біографічних фільми, випущених з різницею в 7 років: «Жанна д'Арк» Люка Бессона 1999 р. і «Марія-Антуанетта» Софії Копполи 2006 р., у яких виразно простежується відмова від постмодерністських традицій у кінематографі. У центрі аналізованих фільмів — жінки, які залишили вагомий слід в історії Франції та світу. Жанна д'Арк — народна героїня Франції XV ст., яка очолила визвольну боротьбу французького народу проти англійців під час Столітньої війни. Марія-Антуанетта — французька королева другої половини XVIII ст., яка увійшла в історію завдяки величезним витратам двору і розтратам державної скарбниці.

Попри усталене історичне тлумачення, режисери пропонують глядачеві зовсім інші образи легендарних жінок. Жанна д'Арк Люка Л. Бессона постає перед глядачем невинною, але водночас одержимою невідомою силою жінкою, яка не контролює ні свої видіння, ні свою поведінку. Двозначність її поведінки на суді Священної Інквізиції, в інтерпретації Л. Бессона, і сприяє її загибелі. Автори фільму малюють похмуру картину замкнутості і приреченості Жанны, починаючи з дитинства і закінчуючи останніми хвилинами її життя. Переслідувана низкою нещасть, вона закінчує своє життя на вогнищі, зраджена тими, кого обожнювала. Попри те, що Жанна д'Арк зарахована до лику святих, Л. Бессон малює її впертою і радикальною.

Марія-Антуанетта, у свою чергу, ніколи не була ні героїнею, ні святою. Проте режисер набагато тепліше ставиться до свого персонажу та будує одноіменний фільм за іншими принципами наративу та виразності. Світло і доброта образу Марії-Антуанетти простежується від початку й до кінця фільму. Потрапляючи в королівський палац, молода дівчина довго пристосовується до традицій і порядків двору, зносить байдужість чоловіка і докори родичів, які говорять про її неповноцінність. Розтрата казни режисер подає як невинні пустоці дитини, залишаючи політичні рішення, голод і муки простих громадян Франції за кадром. Красиві туплі, м'яке ліжко і вишукані торти — цими звичними складовими дозвілля королеви насолоджуються режисер, його героїня і сам глядач. Навіть тоді, коли Марію-Антуанетту з дітьми евакуюють із палацу, вона схожа не на вольову та непохитну жінку з картини «Напад жирондистів на Тюільрі», а на безпорадну, загнану в глухий кут дитину.

Суттєво різняться і фінали. У фільмі «Жанна д'Арк» спалення Жанни постає перед глядачем не як завершальний акт її зради короля Франції, а як зловісний обряд, за яким немає нічого більше. Фільм обривається, залишаючи глядача в сум'ятті та розгубленості, німому питанні про подальшу долю Франції. «Марія-Антуанетта», у свою чергу, містить відкритий фінал. Попри те, що історична розв'язка життєвого шляху французької королеви та її чоловіка відома глядачеві, відкритий фінал залишає надію.

У своїх «Нотатках про метамодернізм» голландський філософ Робін ван ден Аккер і норвезький теоретик медіа Тімотеус Вермюлен відзначають: «Це і є «доля» людини метамодерну: переслідувати нескінченно відступаючі горизонти». Постмодерністський характер фільму «Жанна д'Арк» обриває всілякі «горизонти», перетворюючи їх на прах, водночас як романтична біографія «Марії-Антуанетти» пропонує глядачеві «тропи історії, що розходяться в різні боки», про які у своєму маніфесті метамодерністу писав британський художник-концептуаліст Люк Тьорнер. Розглянута проблема не претендує на вичерпну відповідь щодо стану метамодернізму в кіно, а є лише ключем до розуміння загальнокультурної відмови від цінностей постмодернізму.

А. В. Посашкова

ЕВОЛЮЦІЯ ДИТЯЧОГО ФЕНТЕЗІ (НА ПРИКЛАДІ «ГАРРІ ПОТТЕР...» І «ХРОНІКИ НАРНІЇ...»)

У XIX і на початку XX ст. жанр фентезі почав з'являтися в літературі. Витоки фентезі мають свої коріння у фольклорних казках і архаїчних міфах; середньовічних героїчних піснях та європейських лицарських романах, а також у літературі містичного характеру. Однак становлення його відбулося після виходу книги «Володаря Перснів» Джона Толкієна (1954), а також дитячого фентезі — «Хроніки Нарнії», написаного Клайвом Льюїсом.

Вдосконалення та художній синтез основних напрямків фентезі сформували нові його різновиди. Дитяче фентезі — одне із найпоширеніших у цьому жанрі.

До прикладу відомих і успішних дитячих фільмів-фентезі, що, до речі, є екранізаціями, слід віднести «Хроніки Нарнії...» та «Гаррі Поттер...». Перший твір — цикл із семи дитячих фентезійних книг, три з яких адаптували для «великого» екрану: «Хроніки Нарнії: Лев, чаклунка та шафа» (2005) і «Хроніки